

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 735/2016-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jaroslavom Pilátom, Panenská 13, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 225/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 225/2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 225/2013 p r i k a z u j e k o ň ať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Pezinok povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Pezinok je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jaroslava Piláta, Panenská 13, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovujú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 735/2016-15 z 30. novembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 225/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“) v senáte ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Peter Brňák (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2017 účinného od 1. marca 2017 však I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Milan Ľalík (sudca).

Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

2. Porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka vidí v postupe okresného súdu, ktorý v priebehu viac ako troch rokov svojou neúčelnosťou, neefektívnosťou a nečinnosťou spôsobil prietahový, nesústreďený a zmätočný postup okresného súdu v posudzovanom konaní, čo u sťažovateľky vyvoláva pocit právnej neistoty, pretože sa nevie domôcť takého postupu okresného súdu, ktorého výsledkom by bolo meritórne rozhodnutie.

3. Vo svojej sťažnosti sťažovateľka dôvodí, že tak po skutkovej, ako aj po právnej stránke predmetom rozhodovania okresného súdu nie je vec zložitá a trvanie konania po dobu viac ako troch rokov nie je odôvodnené ani správaním samotných účastníkov konania. Navyše, sťažovateľka nemá žiaden dôvod na to, aby svojím správaním konanie predlžovala.

Sťažovateľka sa v priebehu konania obrátila sťažnosťou na prietahy v konaní aj na vedenie okresného súdu, ktoré sa sťažovateľke za spôsobené prietahy v konaní ospravedlnilo a vo veci nariadilo dohľad predsedu okresného súdu. S ohľadom na priebeh napadnutého konania okresného súdu sťažovateľka nepovažuje konštatovanie porušenia jej práv (bod 1) zo strany ústavného súdu za dostatočné, a preto sa domáha taktiež i priznania primeraného finančného zadosťučinenia argumentujúc doterajšou celkovou dĺžkou súdneho konania.

4. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 225/2013, aby okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietahov a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 €, ako aj úhradu trov konania v sume 303,16 €.

5.1 Na základe výzvy ústavného súdu sa podpredsedníčka okresného súdu vyjadrila k priebehu konania podaním č. Spr. 3208/2016 z 22. decembra 2016, v rámci ktorého okrem oznámenia súhlasu s upustením od ústneho pojednávania vo veci konštatovala, že „... vec je stredne skutkovo zložitá. Predmetom konania je zriadenie vecného bremena spočívajúceho v práve cesty. Vo veci bola vykonaná ohliadka miesta, súd rozhodoval o predbežnom opatrení...

Súd vo veci konal. Sudkyňa, ktorá má vec pridelenú, bola opakovane práceneschopná po dobu dlhšiu ako 6 týždňov, v dôsledku čoho bol spis prerozdelený inému sudcovi...

Konanie bolo začaté dňom 09.08.2013, takže trvá viac ako 3 roky. Opakovane bol menený petit žaloby, bolo rozhodované o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré bolo napokon odmietnuté, z dôvodu neodstránených väd návrhu. Žalovanej 1/ súd musel ustanoviť opatrovníka, nakoľko jej pobyt bol neznámy. “.

5.2 Z okresným súdom zaslaného prehľadu úkonov konania vedeného pod sp. zn. 4 C 225/2013 vyplýva nasledovné:

«č. l. 1-18 návrh podaný dňa 9.8.2013

č. l. 20 písomné poverenie pre vyššiu súdnu úradníčku zo dňa 22.10.2013

č. l. 21 uznesenie zo dňa 3.2.2014

č. l. 22 úprava na doručovanie uznesenia zo dňa 4.2.2014

č. l. 23 doplnenie návrhu na začatie konania zo dňa 19.2.2014

č. l. 27 potvrdenie o prerozdelení spisu [REDAKOVANÉ] zo dňa 4.3.2014

č. l. 30 potvrdenie o vrátení spisu [REDAKOVANÉ] zo dňa 4.6.2014

č. l. 32 potvrdenie o prerozdelení spisu [REDAKOVANÉ] zo dňa 7.4.2015

č. l. 33 podanie - žiadosť o poskytnutie informácií o stave konania

č. l. 34 sťažnosť podaná právny zástupcom navrhovateľa (zo dňa 9.4.2015)

č. l. 36 potvrdenie o vrátení spisu [REDAKOVANÉ] zo dňa 4.5.2015

č. l. 38 vyjadrenie zákonnej sudkyne k sťažnosti (zo dňa 5.5.2015)

č. l. 40 úprava zákonnej sudkyne k termínu pojednávania na deň 14.7.2015

č. l. 42 vyjadrenie odporokyne v 3. rade k návrhu na začatie konania (zo dňa 6.7.2015)

č. l. 45 zápisnica z pojednávania zo dňa 14.7.2015

č. l. 48-50 plnomocenstvá

- č. l. 51 podanie odporcu v 1. rade + doklady (zo dňa 20.7.2015)
- č. l. 64 písomné poverenie pre vyššiu súdnu úradníčku (zo dňa 28.7.2015)
- č. l. 65 uznesenie zo dňa 29.7.2015 - ustanovenie opatrovníka
- č. l. 66 doručovanie uznesenia účastníkom konania (29.7.2016)
- č. l. 67 podanie odporkyne v 1. rade (zo dňa 17.8.2015)
- č. l. 69 podanie právneho zástupcu navrhovateľa zo dňa 21.9.2015 (vydanie predbežného opatrenia)
- č. l. 79 úprava zákonnej sudkyne zo dňa 22.9.2015 (výzva na zaplatenie súdneho poplatku v sume 33 eur)
- č. l. 81 úradný záznam z infocentra o študovaní spisu právnym zástupcom navrhovateľa (zo dňa 28.9.2015)
- č. l. 83 zápisnica z ohliadky nehnuteľnosti (zo dňa 2.10.2015)
- č. l. 86 fotodokumentácia z ohliadky
- č. l. 102 zápisnica z pojednávania zo dňa 8.10.2015
- č. l. 105 podanie právneho zástupcu navrhovateľa - zmena petitu žalobného návrhu
- č. l. 108 písomné poverenie pre vyššiu súdnu úradníčku zo dňa 8.10.2015
- č. l. 109 uznesenie zo dňa 20.10.2015 - pripustenie zmeny návrhu
- č. l. 110 úprava na zaslanie uznesenia účastníkom konania
- č. l. 115 podanie odporcu v 1. rade zo dňa 21.10.2015
- č. l. 117 úradný záznam z infocentra o študovaní spisu odporcom v 2. rade zo dňa 6.11.2015
- č. l. 118 odvolanie odporcu v 2. rade voči uzneseniu zo dňa 20.10.2015
- č. l. 120 uznesenie zo dňa 22.15.2015
- č. l. 122 uznesenie o predbežnom opatrení zo dňa 7.1.2016 „odmieta“
- č. l. 125 podanie právneho zástupcu navrhovateľa zo dňa 19.1.2016
- č. l. 135 písomné poverenie pre vyššiu súdnu úradníčku zo dňa 21.1.2016
- č. l. 136 úradný záznam z infocentra o študovaní spisu odporcom v 2. rade (zo dňa 25.1.2016)
- č. l. 137 zaslanie dokladov z katastrálneho úradu (zo dňa 22.1.2016)
- č. l. 153 mailové podanie zo dňa 27.1.2016 - žiadosť o odročenie pojednávania (odporkyňa v 3. rade)

č. l. 156 úprava zákonnej sudkyne (upovedomenie účastníkov konania o odročení pojednávania)

č. l. 160 zápisnica z pojednávania zo dňa 28.1.2016

č. l. 162 podanie právneho zástupcu navrhovateľa (zo dňa 29.1.2016)

č. l. 172 podanie odporcu v 2. a 3. rade (zo dňa 10.2.2016)

č. l. 175 úradný záznam asistentky senátu (upovedomenie účastníkov konania o odročení pojednávania)

č. l. 176 zápisnica z pojednávania zo dňa 19.4.2016 (odročené; nový termín pojednávania: 16.6.2016)

č. l. 180 zápisnica z pojednávania zo dňa 16.6.2016

č. l. 193 úprava zákonnej sudkyne k termínu pojednávania: 20.10.2016

č. l. 196 úprava zákonnej sudkyne zo dňa 29.9.2016

č. l. 198 úradný záznam asistentky senátu (zo dňa 29.9.2016)

č. l. 202 podanie právneho zástupcu navrhovateľa (zo dňa 6.10.2016)

č. l. 208 mailové podanie od odporkyne v 3. rade (zo dňa 17.10.2016)

č. l. 210 zápisnica z pojednávania zo dňa 20.10.2016 (odročené na neurčito)

č. l. 219 podanie právneho zástupcu navrhovateľa (zo dňa 31.10.2016)

č. l. 227 podanie odporcu v 2. rade (zo dňa 4.11.2016)

č. l. 228 úprava zákonnej sudkyne k termínu pojednávania: 7.3.2017 o 9:00 hod.».

6. V zásade rovnaké skutočnosti týkajúce sa chronológie úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu súdneho spisu, ktorý mu bol predložený na nahliadnutie spolu s vyjadrením okresného súdu č. Spr. 3208/2016 z 22. decembra 2016. Nad rámec okresným súdom zaslanej chronológie procesných úkonov (bod 5.2) ústavný súd iba dopĺňa, že:

„22. septembra 2015 – uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 225/2013-80 (súd vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na nariadenie predbežného opatrenia vo výške 33 eur)

6. októbra 2015 – uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 225/2013-101 (súd vyzval žalobkyňu na odstránenie väd návrhu na nariadenie predbežného opatrenia z 18. septembra 2015)

28. januára 2016 – uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 225/2013-142 (súd pripustil zmenu návrhu na začatie konania).“

7. Sťažovateľka v stanovisku z 12. januára 2017, ktorým reagovala na vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu (bod 5.1 a 5.2), v podstatnom zotrvala na svojej tak vecnej, ako aj právnej sťažostnej argumentácii a súhlasila s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Ako ďalej dodala, nesúhlasí „... s tvrdením súdu, že vec je stredne skutkovo zložitá. Tvrdíme to vzhľadom na petit žaloby, vzhľadom na to, že dokazovanie nie je zložitý – výpovede strán a svedkov, z čoho boli relevantné výpovede svedkov dve a vykonaná ohliadka miesta, kde súd vykonal fotodokumentáciu. Okrem toho navrhovateľka nechala vypracovať a predložila aj odborný posudok, čím významne prispela k objasneniu veci. Keďže ide o právo pešieho prechodu v relatívne krátkej dĺžke (cca 8m), vec je skutkovo jasná; toto potvrdili aj výpovede svedkov (predošlá majiteľka: prechádzali sme tadiaľ celých 27 rokov) máme za to, že jasná je aj právne, pričom aj judikatúra s prejednávanou vecou spojená je v zásade jednoznačná.

Rozhodovanie o predbežnom opatrení súd nemohlo významnejšie zaťažiť, pretože išlo o plot, ktorý vystaval odporca na pozemku, kde sa sťažovateľka v spore dožaduje zriadenia vecného bremena – práva prechodu. Keďže táto stavba bola postavená expresne rýchlo, podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia stratil význam a na pojednávaní bolo sudkyňi oznámené, že nebude zaplatený súdny poplatok, vec je pre sťažovateľku (navrhovateľku) bezpredmetná.

Dôvod na to, aby súdne konanie trvalo už štvrtý rok teda z hľadiska obtiažnosti veci nevidíme. Máme zato, že skutková a právna zložitost' sporu je nízka...

Podľa doložených dokumentov, ako aj z prehľadu procesných úkonov, ktoré predložil súd je zrejmé, že žaloba bola podaná 9.8.2013. Prvé pojednávanie... bolo dňa 14.7.2015, teda po takmer dvoch rokoch...

Konanie trvá štvrtý rok (tri roky uplynuli 9. augusta 2016). Tvrdenie o opakovanom menení petitu je síce pravdivé, avšak z pohľadu prejednávanej veci nerelevantné; zmeny petitu smerovali k zjednodušeniu, teda od požiadavky na prechod a prejazd motorovým vozidlom k len zriadeniu práva pešieho prechodu. Takisto, upresnenie petitu po vypracovaní a predložení odborného zamerania celého miesta uľahčilo súdu posudzovanie skutkovej

stránky veci, teda rozhodovanie súdu skôr uľahčilo, nie sťažilo – napriek tomu však súd stále nerozhodol.“.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom okresného súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

11. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Keďže konanie začalo za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil OSP a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 100 ods. 1 OSP).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

16.1 Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 225/2013 je zriadenie vecného bremena spočívajúceho v práve cesty. Po skutkovej a právnej stránke ide o štandardný predmet rozhodovania na okresnom súde. Z obsahu súdneho spisu okresného súdu síce vyplýva, že čiastočne ide o skutkovo „mierne zložitejšiu“ vec najmä vzhľadom na potrebu vykonania ohliadky miesta, ako i potrebu rozhodnutia súdu o nariadení predbežného opatrenia, avšak vec nie je právne zložitá a ústavný súd nezistil žiaden „významný“ dôvod pre viac ako tri a pol ročné trvanie napadnutého konania. Napokon samotná podpredsedníčka okresného súdu vo svojej odpovedi č. Spr. 2028/2015 z 5. mája 2015 (na sťažnosť sťažovateľky na priet'ahy v konaní; pozn.) konštatovala opodstatnenosť podanej sťažnosti vzhľadom na opakovanú a dlhodobú práceneschopnosť zákonnej sudkyne, v dôsledku ktorej bolo súdne oddelenie „4 C“ viackrát prerozdelené medzi ostatných sudcov okresného súdu. Za priet'ahy v konaní sa preto podpredsedníčka okresného súdu sťažovateľke ospravedlnila a v právnej veci sp. zn. 4 C 225/2013 nariadila dohľad predsedu súdu.

Ústavný súd s ohľadom na uvedené zastáva názor, že v okolnostiach posudzovanej veci pri sústredenejšom a najmä efektívnejšom postupe okresného súdu bolo možné postupovať tak, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty sťažovateľky.

16.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotná sťažovateľka akýmkoľvek významným spôsobom prispela k zbytočným priet'ahom

v konaní. Sťažovateľka bola v konaní aktívna a na žiadosť súdu poskytovala potrebnú súčinnosť smerujúcu k rozhodnutiu vo veci samej, včas reagovala na pokyny súdu a oznamovala mu potrebné skutočnosti. Taktiež v predmetnom konaní žiadala, aby súd vo veci konal, a podala sťažnosť pre prieťahy v konaní.

16.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedených práv, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek tomu, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a z pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatuje predovšetkým neefektívne správanie okresného súdu, ktoré v spojitosti s celkovou dĺžkou súdneho konania malo za následok zistenie zbytočných prieťahov, pretože okresný súd nevykonával úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala. Ústavný súd sa preto priklonil k názoru sťažovateľky, že k zbytočným prieťahom v konaní došlo, aj keď v predmetnej veci okresný súd určité úkony vykonal. Postup okresného súdu však vzhľadom na viac ako tri a pol ročnú dĺžku konania a samotný predmet konania nebolo možné považovať za sústredený a efektívny.

Hoci je tvrdenie okresného súdu o sťažovateľkiných opakovaných zmenách petitu, ako i o ňou podanom návrhu na vydanie predbežného opatrenia pravdivé, sťažnostnej argumentácii sťažovateľky nemožno odoprieť, že jej správanie podstatnejším spôsobom neprispelo k predĺženiu súdneho konania a ňou vykonané zmeny petitu smerovali jednoznačne k zjednodušeniu samotného konania. To platí i s ohľadom na postup okresného súdu a jeho – najmä v úvodnej časti súdneho konania – značný podiel na celkovej dĺžke konania v dôsledku jeho nečinnosti a bez vydania prvostupňového rozhodnutia vo veci samej. Postup okresného súdu – najmä v úvodnej časti napadnutého konania – bol poznačený nečinnosťou súdu v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne a následného prerozdeľovania spisov „4 C“, v dôsledku čoho do času podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou nedošlo zo strany okresného súdu k vydaniu prvostupňového

rozhodnutia vo veci samej. Opakované pridelovanie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie nemožno pritom považovať za relevantnú procesnú aktivitu okresného súdu. Uvedená procesná aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností, t. j. nemožno ju hodnotiť ako zámernú a priamu procesnú aktivitu okresného súdu smerujúcu k prerokovaniu a rozhodnutiu veci samej.

17. Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá dlhšie obdobie, už aj s prihliadnutím na predmet konania a počet účastníkov konania, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014).

Ústavný súd v kontexte tohto posudzovania priet'ahov v konaní konštatuje, že postup okresného súdu sa v napadnutom konaní skutočne najmä na jeho začiatku vyznačoval obdobiami nečinnosti, ako aj neefektívnej činnosti, a to:

- od podania žaloby (9. augusta 2013) do vydania uznesenia č. k. 4 C 225/2013-21 (3. februára 2014), ktorým okresný súd vyzval sťažovateľku na doplnenie návrhu na začatie konania – t. j. v trvaní takmer 6 mesiacov,

- najmä však od doplnenia návrhu na začatie konania zo strany sťažovateľky (19. februára 2014) do nariadenia termínu pojednávania na 14. júl 2015 (v máji 2015) – čo bolo spôsobené nečinnosťou súdu v dôsledku opakovaného pridelovania posudzovanej veci najprv 4. marca 2014 [REDACTED] a následne 7. apríla 2015 [REDACTED] z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne bez vykonania akéhokoľvek úkonu vo veci.

18. Prvé pojednávanie vo veci uskutočnené až 14. júla 2015 bolo odročené na 8. október 2015. Pojednávania nariadené na 8. október 2015, 28. január 2016 a 19. apríl 2016 boli odročené bez prejednávania veci, hoci medzi jednotlivými termínmi pojednávania okresný súd vykonával procesné úkony vo veci. Následne sa pojednávania vo veci uskutočnili 16. júna 2016 a 20. októbra 2016 s tým, že ostatné pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia alebo označenia prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany účastníkmi konania.

Lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že nový termín pojednávania bol zo strany okresného súdu nariadený na 7. marec 2017. Zistená celková doba trvania napadnutého konania sa však ešte reálne predĺži o niekoľko ďalších mesiacov, keďže okresný súd dosiaľ vo veci samej nevydal žiadne meritórne rozhodnutie.

19. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

20. Okresný súd si teda nezvolil taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa s'ťažovateľka obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

21. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 225/2013 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

22. Ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 4 C 225/2013 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

25. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 €.

26. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 225/2013 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

28. Ústavný súd preto nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu 1 000 €. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

29. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát si v podanej

ústavnej sťažnosti vyčíslil odmenu a paušálnu náhradu za 2 úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastupovania a spísanie a podanie ústavnej sťažnosti.

30. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2015 v sume 858 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti) po 143 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky nárok aj na náhradu režijného paušálu 8,58 € za každý úkon podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, takto predstavuje sumu 303,16 € (tak ako si ju sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti uplatnila; pozn.). Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

31. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 8. marca 2017